

**Kvinnor i Saudiarabien
får inte ta körkort**

Hanna Sejlitz om sina
två år som SDR-ordförande

**Allt om kongressen
i Turkiets Istanbul**

Fullmatat kongressnummer – och nytt ansikte

Hoppas ni alla har haft en skön sommar. Vart fjärde år bjuder höstens första DT-utgivning på en stor kongress-special. Det här numret är inget undantag. I somras var vi och bevakade World Federation of the Deafs och World Federation of the Deaf Youths Sections generalförsamling och kongress i den färgstarka staden Istanbul i nära en vecka. Vi träffade en rad döva från hela världen. Några av dem kan ni läsa mer om i den här tidningen, till exempel Firat Kirmizigül och Irem Karakya som berättar om hur det är att vara döv i Turkiet.

På vår Facebook-sida och på dovastidning.se har vi också publicerat en del tv-inslag och artiklar från Istanbul. Missa inte vårt webb-tv-klipp på Facebook där vi har

bett 42 personer med olika nationaliteter att visa sitt teckenspråk. De demonstrerar att teckenspråket verkligen inte är internationellt. I skrivande stund är det vårt mest delade och sedda klipp någonsin. Våldigt roligt, tycker vi.

I det här numret bekantar ni er med en ny krönikör i dramatikern och tv-makaren Filip Burman. Han och Moa Gärdenfors som vikarierade som reporter hos oss fram till i somras kommer att turas om att skriva krönika. Vi hälsar dem välkomna! De ersätter Ylva Björklund och Petra Örlé-gård. Vi vill tacka dem för deras fina krönikor under tre år!

I slutet av september är vi med på Dövas dag i Leksand. Vi kommer då att ställa ut. Ni är välkomna att titta förbi och fråga oss om hur vi jobbar och säga vad ni tycker om tidningen med mera. Hoppas vi ses!

NICLAS MARTINSSON
ANSVARIG UTGIVARE OCH REDAKTÖR

Redaktionen tycker till

Tillfällig dövstad. I somras förvandlades Istanbul till en tillfällig dövstad. Döva från hela världen träffades och umgicks. Det är det härliga med att vara döv och teckenspråkig – oavsett var vi möts kan vi kommunicera obehindrat på internationella tecken och andra teckenspråk och se att vi har en hel del gemensamt.

Höst. Visst kan det kännas lite tungt att hösten är på ingång. Samtidigt kan man glädjas åt att det är då kvalitativa tv-serier, böcker, filmer utges och pjäser sätts upp. En rik kulturhöst är att vänta.

Oro i Istanbul. WFD:s kongress i Istanbul drog färre besökare än tidigare år, bland annat på grund av Turkiets tvåfrontsrig. Synd, tyckte vi då själva kongressen var lyckad och fint arrangerad. Sedan är det en trend att WFD:s kongresser lockar allt mindre folk. Dyr inträdesavgift är en av förklaringarna. Vi får hoppas att nästa kongress om fyra år blir billigare.

TIDSKRIFT FRÅN SVERIGES DÖVAS RIKSFÖRBUND

Nr 5/2015

Fredrik Schreiber gav ut det första numret av DT i Lund den 6 juni 1891 med skraddaren Ola Zommarin som förläggare.

Manusstopp: 25 sep
15 okt
19 nov
17 dec

REDAKTION:
Dövas Tidning
Rissneleden 138, 5 tr.
174 57 Sundbyberg
redaktionen@dovastidning.se

Ansvarig utgivare och redaktör:
Niclas Martinsson
073 833 30 60 (sms)
niclas.martinsson@dovastidning.se
Redaktör: Tomas Lagergren
073 513 01 99 (sms)
tomas.lagergren@dovastidning.se
Form: Annalena Sandgren, Formligen.se
Korrektur: Helena Fremnell
Omslagsfoto: Moa Gärdenfors

PRENUMERATION:
prenumeration@dovastidning.se
Bildtel:
agneta.skagerstrand@sip.omnitor.se
SDR, Agneta Skagerstrand
Box 300
793 27 Leksand
Prenumerationspris: 350 kr/år
Utebliven tidning: kontakta
prenumeration@dovastidning.se

Facebook: facebook.com/dovastidning
Twitter: @dovastidning

ANNONSER:
Bokas och lämnas till:
annons@dovastidning.se
0506 300 58 eller 0730 562 169
Förenings- och internannonser
bokas och lämnas till:
redaktionen@dovastidning.se

Upplaga: 5000 ex
Tryck: Augusti 2015
Carlshamn Tryck & Media ab
ISSN 1402-1978

dovastidning.se

I KORTHET

4

AKTUELLT

5

SIGNERAT:
FILIP BURMAN

7

VÄRLDSKONGRESSEN

WFD:

8

WFD:S
STYRELSE

11

WFD:
COLIN ALLEN

12

WFD:
TURKIET

14

WFD: SAUDI-
ARABIEN

16

TURKOST
TÄNKANDE

19

FÖRBUNDS-
NYTT

20

UNG

22

INSÄNDARE

24

Manilla blir byggnadsminne

● Bevarandet av en del av Sveriges dövhistoria är nu slaget i sten. Manillaskolan har av regeringen utsetts till statligt byggnadsminne på förslag av Riksantikvarieämbetet. Förutom huvudbyggnaden ska gymnastikbyggnaden, slöjdbyggnaden och tillhörande förrådsbyggnader bevaras. "Manillaskolan och dess byggnader är inte bara kulturhistoriskt värdefulla, de är också en viktig symbol för Sveriges tidiga arbete med att förbättra förutsättningarna för barn med funktionsnedsättning", säger kultur- och demokratiminister Alice Bah Kunkhe i ett pressmeddelande.

Döva kör Uber-taxi i USA

● Taxiföretaget Uber gör entré på svenska marknaden med marknadsföringen låga priser för kunder och ett enkelt sätt att tjäna extrapengar på som förare. Som förare ansluter du din personbil, behöver inte ha taxiförarutbildning och kan välja dina egna arbetstider. Över 130 döva amerikaner har nappat på affärsidén och är nu anslutna till företaget. Många förare går att följa på sociala medier som Twitter och Facebook-gruppen Deaf Uber Community.

1501

anmälningar har sedan årsskiftet inkommit till Diskrimineringsombudsmannen (DO) och den nya utökade diskrimineringslagen där bristande tillgänglighet klassas som diskriminering trädde i kraft. Detta har resulterat i drygt 200 fler anmälningar än samma tid ifjol.

FOTO: MOA GÄRDENFORS

Låw gör comeback

● SDR:s före detta ordförande, Lars-Åke Wikström, är tillbaka i förbundsvängan, den här gången som ny ordförande i Sveriges Dövas Pensionärsförbund. "Jag antar att det ryckte i någon liten nerv för det aktiva föreningslivet, jag har varit engagerad i dövrörelsen sedan jag var ung. Vi hade första styrelsemötet igår (19 augusti reds anm) och det kändes bra", säger han och fortsätter: "Det finns mycket kunskap och många som engagerar sig men det brister fortfarande mycket ute i samhället. Äldreboendefrågan är starkt aktuell och den kommer vi att fortsätta driva".

97-åriga Anna nekas plats

● Anna Edenås tillstånd har kraftigt försämrats senaste tiden men hon nekas stöd av kommunen, skriver Ystads Allehanda. Hon är döv och senaste tiden har hennes syn minskat så pass mycket att hon inte längre kan läsa och kommunicera med hemtjänsten. Denna brist på stimuli har resulterat i att hon blivit både orkeslös och förvirrad och anhöriga är starkt oroad. Hon har ansökt om att få komma till det teckenspråkiga vårdboendet Lindängelund i Malmö som har en ledig plats, men fått avslag av Skurup kommun två gånger. Ärendet ligger nu hos förvaltningsrätten.

dt Följ utvecklingen för Anna Edenås på dovastidning.se

ILLUSTRATION: TOMAS LAGERGREN

Nepalesiskt tecken för döv

● Det här tecknet betyder döv på nepalesiskt teckenspråk. Tecknet symboliserar människans fem sinnen – det böjda ringfingret står för att ett av dem, hörseln, saknas. Tecknet skiljer sig från många andra länders tecken för döv, där l-handen förs i nedåtgående rörelse från örat till munnen.

Ny förskola planeras i Örebro

● Örebro kommuns förskolenämnds beslut i juni var definitivt. De lägger ned den lokala teckenspråkiga förskolan Kattungen hade i centrala Örebro. Förskolan flyttas till en nybyggd lokal i utkanten av staden där andra hörande barn redan finns. Det fick föräldrar och anhöriga att gå i taket. Under våren organiserades bl.a. en namninsamling med tusentals underskrifter och en demonstration. Tanken med teckenspråksmiljön på Kattungen var allvarligt hotad, menade de. Trots alla ansträngningar stod beslutet kvar. En grupp har nu bildat en ekonomisk förening, Kattugglan. De vill starta en fristående förskola med svenskt teckenspråk som profil för alla.

Tomas Lagergren tillbaka

● Tomas Lagergren, redaktör på dovastidning.se, är tillbaka från sin föräldraledighet. Moa Gärdenfors som vikarierade för honom, fortsätter som frilansande reporter. Vi tackar Moa för hennes fina insatser under vikariatet!

(TACK TILL PRAKTIKANTEN HELEN GRENBÄCK FÖR HJÄLPEN MED I KORTHET)

DÖVHETEN

© VIKTOR JÄDERLUND

Mer än varannan ordförande är kvinna

Det är fler kvinnor än män som leder landets döv-föreningar, visar DT:s kartläggning. För fem år sedan kunde samma trend urskönjas. Resultatet förvånar inte Johanna Mesch, dövhistoriskt intresserad.

Sex av tio ordförande i döv-föreningarna och länsförbunden för döva är kvinnor. Lite mer än hälften av styrelseledamöterna är män. Om alla styrelsemedlemmar räknas ihop är det exakt lika många män och kvinnor, visar DT:s undersökning av föreningarnas och länsförbundens verksamhetsberättelser för 2014.

En döv-förening sticker ut särskilt – den i Eskilstuna. Där sitter endast kvinnor i styrelsen, fem till antalet.

– Män är inte intresserade av att sitta i styrelsen, säger Melker Selling, som satt i valberedningen förra året.

En annan förklaring är enligt honom att döv-föreningen, som firar 100-årsjubileum i november, har fler kvinnor än män bland medlemmarna. Av 32 medlemmar är 20 kvinnor.

Hos fem döv-föreningar/länsförbund är mansdominansen stor. En av dem är Göteborgs Dövas Förening, den näst största döv-föreningen i Sverige.

Ni hade fyra män som styrelseledamöter och en kvinna som ordförande förra året. Varför var mansdominansen stor hos er då?

– Många kvinnor ville inte ställa upp i styrelsevalet på grund av att det var stökigt i döv-föreningen en period, säger Stig Ros, valberedningens sammankallande.

Varför tror du att männen ville sitta i styrelsen trots att det var stökigt?

– Kanske för att de ville rädda döv-föreningen.

Efter årsmötet 2014 valdes en ny valberedning bestående av Stig Ros och två nya yngre. Då blev det ett generationsskifte.

Fyra i 20- och 30-årsåldern valdes in i styrelsen. Tre av dem var kvinnor.

– Det betyder mycket att ha unga i valberedningen – de har lättare för att komma i kontakt med yngre och kvinnor och få dem att ställa upp i styrelsevalet, säger Stig Ros, som berättar att den tidigare valberedningen endast bestod av äldre.

Han spår en ljus framtid för GDF.

– Det är härligt att se att Göteborg åter har blivit starkare, säger han som har varit ordförande för GDF i 14 år.

För fem år sedan gjorde DT en likadan kartläggning. Då visade den att lite mer än varannan ordförande var en kvinna och att majoriteten av styrelsemedlemmar var kvinnor.

Att trenden med fler kvinnor som slår ordförandeklubban pågår förvånar inte Johanna Mesch, dövhistoriskt intresserad och docent i teckenspråk vid Stockholms universitet.

– Man kan se samma trend i västvärlden – att det är allt fler kvinnor på ledande positioner. Det är positivt att det nu är en ökad jämställdhet, säger Johanna Mesch, som samtidigt oroar sig för att om fem år blir männen i styrelserna allt färre.

Förr i tiden slogs män om att bli ordförande. Nu kan hon se att de drar sig tillbaka och lämnar plats åt kvinnor. De lägger hellre mer tid på sina egna intressen och hobbyverksamheter.

– Kvinnor är ofta mer ansvarstagande – de tänker att det är viktigt att döv-föreningarna fortlever, säger hon.

Hon anser att det är viktigt att både valberedningar och styrelser har en bra blandning av personer sett till kön, ålder och bakgrund.

– Att ha bra personer i en valberedning eller styrelse är avgörande. Om man ser att det sitter bra folk där blir man mer intresserad av att engagera sig.

TEXT: NICLAS MARTINSSON

dt. Se listan på könsfördelningen på dovastidning.se

Hanna Sejlitz ser ljusst på framtiden för SDR

Hanna Sejlitz har nu varit ordförande för SDR i två år. Därmed har halva mandatperioden gått. Hon berättar för DT om hur hon har trivts och om hur det går med sidosysslan, nämligen basketpelandet.

I juni 2013 valdes Hanna Sejlitz till ordförande på SDR:s kongress i Malmö. Hon blev historisk som den första kvinnan att leda förbundet. Nu har Hanna Sejlitz avverkat mer än halva mandatperioden.

– Jag har trivts bra. Det har varit lärorikt och i perioder också tufft, säger hon.

De ögonblick som hon minns särskilt är många. Hon tar några exempel. Det ena är demonstrationen i Örebro den 17 juni i år där hundratals personer protesterade mot Örebro kommuns behandling av döva och teckenspråkiga.

– Det var fantastiskt att se vilket stöd den lokala dövföreningen i Örebro fick från hela landet och världen och vilket engagemang det fanns hos demonstranterna. Se inlägget om demonstrationen på dovastidning.se.

Ett annat exempel är den svarta torsdagsaktionen den 15 augusti för två år sedan. Varje torsdag morgon stod representanter från 19 funktionshinderorganisationer utanför Rosenbad där regeringen hade sitt veckosammanträde. De visade sitt missnöje med att något lagförslag om bristande tillgänglighet ännu inte hade kommit. Just den 15 augusti hade aktionen pågått i 1000 dagar och deltagarna bar därför svarta kläder.

– Det var roligt att se många döva komma svartklädda till torsdagsaktionen, säger Hanna Sejlitz.

Torsdagsaktionen lönade sig. Den utökade diskrimineringslagen där bristande tillgänglighet sågs som diskriminering blev verklighet den 1 januari i år. Funktionshinderrörelsen, däribland SDR, är dock inte helt nöjd med den (läs mer på dovastidning.se och sdr.org om lagen).

På frågan om vilka framgångar SDR har gjort de två senaste åren svarar Hanna Sejlitz att en av framgångarna är översynsarbetet Nya vindar. Tillsammans med dövföreningarna har SDR diskuterat hur organisationen ska se ut i framtiden, vad den ska heta och vilken målgrupp de ska vända sig till.

– Nya vindar har lyckats med att engagera så många medlemmar. Det är glädjande. Jag hoppas att vi kan bygga vidare på det stora engagemanget i framtiden.

Ett annat exempel på gott resultat är SDR:s projekt ”Döv-

Hanna Sejlitz är SDR:s första kvinnliga ordförande.

studier för alla” som lett till att Specialpedagogiska skolmyndigheten och dess ledningsgrupp har anmält intresse för att läsa dövstudier.

Lite medvind i seglen har det varit på utbildningssidan också. SDR och SDUF har på sistone haft två möten med utbildningsdepartementet bland annat om kvaliteten i undervisningen på teckenspråk i specialskolorna och om behovet av förändringar i skollagen för döva och teckenspråkiga elever. Det andra mötet var med utbildningsminister Gustav Fridolin (MP). Enligt Hanna Sejlitz var det ett viktigt steg i SDR:s dialog med utbildningsdepartementet och utbildningsministern. Tidigare har det varit svårare att få dialog.

Hanna Sejlitz ser positivt på dialogen med regeringen i skolfrågor och hoppas på snara förbättringar för döva och teckenspråkiga elever.

Men när det gäller socialdepartementets utredning om tolktjänst är hon besviken över att den har skjutits upp.

Vad är det som varit roligt under dessa två år?

– Att få träffa många härliga människor, säger Hanna och fortsätter:

– Och när SDR har kunnat bidra till att döva har fått kämpa och fått rätt. Till exempel två olika fall med elever som nekats plats på skolan för döva och hörselskadade och sedan med bland annat SDR:s hjälp lyckats vinna genom överklagande.

Vad är det som varit tufft?

– Tidspress. Jag vill mycket men tiden räcker inte till.

Hur ser du på framtiden för SDR?

– Ljust. Det finns ett stort engagemang och kompetens hos många medlemmar – det gäller bara att de tillvaratas på ett bra sätt.

Slutligen, hur går det med din basketkarriär?

– Hjärnan vill mer än kroppen. Jag spelar fortfarande men nu har jag små skador på grund av åldern. Ja, ålderskrämpor kan man säga, säger hon leende och fortsätter:

– Få se hur länge jag kan hålla på. Jag har spelat basket sedan jag var 10 år gammal. Det har varit en stor del av mig så det skulle kännas konstigt att sluta nu.

Utan starka rötter kan vi inte blomstra

Föreställ dig att hela dövrörelsen är ett träd. En dag beslutar "de hörande" att detta träd ska flyttas. Det blir reaktioner och demonstrationer, döva bildar en mänsklig kedja runt trädet för att hindra grävmaskinerna. När makthavarna tar beslut som minskar på tillgången till teckenspråk och dövidentitet behöver vi föra en synlig och omedelbar kamp. Men för att vi ska ha ett träd värt att bevara och försvara krävs en annan kamp, den osynliga och långsamma.

Utan rötter kan ett träd inte stå kvar på marken eller få i sig näring. Tack vare det osynliga rotsystemet, dolt under marken, kan vi se vårt träd stå och blomstra. Vilka rötter är det som har närt den rika dövkulturen? Två delar av rotsystemet vill jag gräva fram.

Teckenspråket. Egentligen är teckenspråket själva rotsystemet för vår identitet, kultur och rörelse. Tänk dig Dövas hus utan teckenspråk – snacka om vilket miljölöseri med papper och penna! Det är genom det svenska teckenspråket som vi har uttryckt våra tankar och känslor, umgåtts med våra nära och kära, lärt oss andra språk och allt det som har med livet att göra. Det är genom teckenspråket som vi formas. Anmärkningsvärt är det att se hur språk som människan konstruerar och använder som verktyg verkar hämma livet (som teknad svenska), medan språk som människan ges möjlighet att träda in i främjar livet.

Tack alla ni som på olika sätt har gjort det svenska teckenspråkets värld större och berikat dess landskap. Lingvisterna som kartlägger teckenspråket, artisterna som genom historier och poesi tar teckenspråket bortom alla gränser, föräldrarna som berättar godnattsagor på teckenspråk till sina barn... det finns inte plats här att göra listan komplett.

Berättelserna. I dokumentären "Dövmedvetande" (googla på titeln så hittar du filmen) finns en arkivfilm från 1960-talet där en lärare med rösten ställer frågor till en döv elev. När eleven

svarar att han inte kan höra säger läraren "Det är lite sämre, men du är duktig ändå". Hjärnforskningen visar att våra minnen är formade som berättelser vilka påverkar hur vi ser på världen och på oss själva. Elevens upplevelser och minnen av att vara döv, de attityder han får möta, vävs samman till berättelser om döva som kommer vara djupt rotade i honom och präglade hans syn på sig själv.

Vilka berättelser om döva har vi i våra liv? Handlar de om att det är lite sämre att vara döv och att de döva som lyckas i livet är undantaget som bekräftar regeln (har du tänkt på att de flesta "hörande" artiklar om framgångsrika döva har meningsbyggnaden "Hen är döv men...")? Tänk om döva barn hade tillgång till massor av sagoböcker och serietidningar om döva prinsessor och superhjältar! För historier med "Deaf Gain"-perspektivet är inte bara berättelser, de är också näring. Det är när våra berättelser har lyckliga slut som dövrörelsen och vi själva blomstrar.

Visst kanske vi har våra klor enligt krabbteorin men varje döv persons framgångssaga stärker vår kollektiva självbild. Därför är dina och mina drömmar viktiga, att vi arbetar hårt för att förverkliga dem. Det finns ingen dröm som är för stor, däremot finns det drömmar som är för små. För små drömmar ("det går inte för jag är döv") reducerar människan och hon kan inte uppnå sin fulla potential.

Det var inte bara jag som önskade se fler personer i demonstrationen i Örebro den 17 juni. Men samtidigt får vi inte glömma den osynliga kampen och där är vi många. Utan starka rötter kan vi inte blomstra.

FILIP BURMAN pusslar livet som småbarnsförälder och driver produktionsbolaget Dramaski tillsammans med Mindy Drapsa.

Språkintresserad?

Västerviks
folkhögskola

Teckenspråkig studiemiljö i Leksand

Kurs • Konferens • Vandrarhem
vastervik.se 0247-641 30

DÖVFILM
FESTIVAL
4-5 DEC
DOVFILMFESTIVAL.SE

Världskongress i oroligt Istanbul

Samtidigt som World Federation of the Deafs (WFD) kongress äger rum i miljonstaden Istanbul pågår Turkiets tvåfrontsrig mot islamistiska IS och kurdiska PKK. Endast 1312 personer deltar i kongressen.

– Många är rädda för att åka till Turkiet på grund av kriget, säger Ercüment Tanriverdi, ordförande för det turkiska dövförbundet, som står värd för WFD:s sjuttonde världskongress.

Kongressdeltagarna möts av ett molnfritt och varmt Istanbul. Det är stekande hett när man promenerar till och från kongressanläggningen, speciellt när man ska vara propert klädd. Medan solen skiner är det skönt att kliva in i den svala byggnaden som är enorm och grå. På utsidan finns det en stor skylt på vilken "Istanbul Congress Center" står. När man gör entré i huset måste man först gå igenom en metalldetektor och låta vakterna röntga väskorna.

Två rulltrappor ner kommer man till flera stora aulor med plats för hundratals personer där föreläsningar och möten äger rum. Vid pauserna bildas folksamlingar och många ställer sig i kö för att ta en kopp kaffe i korridorerna. Fortsätter man en bit i korridoren kommer man fram till företag från hela världen med sina utställningsbord där de visar upp sina produkter och tjänster.

Kongressens tema är Stärk den mänskliga mångfalden. WFD:s hedersordförande, Liisa Kauppinen, är en av invigningstalarna. Hon talar om hur över 70 miljoner döva i världen är en självklar och viktig del av mångfalden. Det är dags för ett skifte från paternalism till respekt, menar hon. Alltså ska andra sluta tala om för döva vad som är bäst för dem. Istället ska dövas frihet och rätt att göra egna val respekteras.

1312 personer besökte kongressen under totalt fem dagar, **28 juli-1 augusti**. Det är drygt 800 färre än WFD:s kongress i Durban för fyra år sedan. Den i Madrid, Spanien, för åtta år sedan hade 2500 besökare.

– Vi hade räknat med minst 2000-3000 personer, säger Ercüment Tanriverdi, ordförande för det turkiska dövförbundet.

Han beklagar att inte fler kommit. Samtidigt kan han förstå att många är oroliga för att åka till Turkiet på grund av kriget i östra Turkiet och vid gränserna till Irak och Syrien.

– Kongressavgiften är också hög. För en del motsvarar den en månadslön, säger han.

Avgiften är ungefär densamma som i Durban och Madrid. Anledningen till avgiftsstorleken är att WFD ställer höga krav på värdlandet att ordna en påkostad kongress. WFD:s ordförande, Colin Allen, säger att kongressavgiften måste bli lägre om fyra år. **Läs mer på sidan 12.**

Även om Ercüment Tanriverdi är lite besviken över besöksantalet gläds han åt att kongressen har en stor betydelse för tre miljoner döva och hörselskadade i Turkiet.

– Vi har precis som många andra länder stora problem här. Jag hoppas att den här kongressen blir en ögonöppnare för både döva och politiker.

Såvitt DT kan se deltar drygt 20 svenskar i kongressen. En av dem är Hedvig Ledung från Malmö. Hon är i stort sett nöjd med de föreläsningar som hon valt att lyssna på. Men hon beklagar att det inte funnits internationella teckentolkar till alla föreläsningar.

– Somliga föreläsare kunde inte internationella tecken så bra.

Sedan finns några svenskar som väljer att inte delta i kongressen utan enbart turistar i staden. Channah Kjellermo tillhör dem.

– Jag valde att inte köpa kongresspass av två skäl. Det ena var att programmet, valet av föreläsare och föreläsarnas olika ämnen inte lockade. Det andra skälet vara att det var dyrt att köpa ett dagspass (250 euro per dag), säger hon.

Vad tyckte du om Istanbul?

– Jag kommer inte att återvända till staden. Misären var så stor, det var svårt att koppla av. Det är dessutom inte så roligt att som kvinna röra sig i en stad där många män är väldigt närgångna. Det var dock fint att bada på prinsöarna i Marmarasjön. Och middagarna med andra döva var roliga.

Många kongressdeltagare bor nära Taksim-torget, hjärtat av Istanbul. Det är en mötesplats för åtskilliga turkar och utländska turister. Natlivet gör sig påmint tack vare att temperaturen sjunker till en behaglig nivå och det är ljuvligt att njuta av de varma sommarkvällarna. Människor shoppar, umgås, dansar, sjunger och skrattar. De trängs på gågatorna långt in på nätterna. Det kryllar av unga såväl som gamla människor som köper grillade majskorn, glass och popcorn och handlar i de dygnet-runt-öppna butikerna. Försäljarna färgar himlen med laserpennor och färgglada flygande leksaker.

Men allt har en baksida, även i Istanbul. Många ensamstående för-tvivilade hemlösa kvinnor tigger och försöker få några lira till sig och sina smutsiga och gråtande hungriga barn. Knappt ett år gamla barn ligger utomhus och sover intill försäljningsstånden. Människor går omärkbart förbi dem och ger inga pengar. Några hundra meter från barnen går poliser runt och vaktar. På nyheterna står det att man ska vara extra vaksam när man är vid Taksim-torget för det finns en ökad risk för terrorhot. Familjemedlemmar och vänner skickar sms och vädjar att man ska undvika torget men det är svårt eftersom kongressen ligger där i närheten och många bor i området.

SDR:s ordförande, Hanna Sejlitz, och vice ordförande, Henrik Sundqvist, deltog i både WFD:s generalförsamling och kongress.

– Kongressprogrammet är tydligt på ett föredömligt sätt och har en god spridning av ämnen. Vi tar med oss många bra saker hem. Ett exempel är föreläsningen om bildtelefonförmedlingen. I USA är kunden i centrum, här i Sverige är tekniken snarare i centrum, säger Henrik Sundqvist.

Kongressen föregicks av WFD:s generalförsamling som ägde rum 26-28 juli och WFDYS generalförsamling gick av stapeln 27 juli. Läs mer på kommande sidor.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON OCH MOA GÄRDENFORS

Kongressen i siffror:

- 97** länder som deltagarna kom ifrån
- 111** föreläsningar hölls
- 30** grader varmt i snitt i Istanbul
- 90** teckenspråkstolkar arbetade
- 100** volontärer jobbade

Hanna Sejlitz och det franska dövförbundet diskuterar dövas flagga.
FOTO: MOA GÄRDENFORS

Dövas flagga presenteras 2019

● WFD:s generalförsamling beslöt att dövas flagga ska presenteras om fyra år. Bakgrunden var att Frankrikes, Nepals och Sveriges respektive dövförbund motionerade i frågan. Nepals motion ogiltigförklarades dock på grund av att den hade endast en underskrift, kravet var två.

Det franska dövförbundet hade ett färdigt flaggförslag. Däremot hade SDR inte någon konkret skiss utan ville endast starta processen på nytt. Redan 2011 presenterade SDR ett färdigt förslag på WFD:s generalförsamling i Sydafrika. Det vann dock inte gehör.

En stor majoritet röstade i somras ja till Sveriges förslag. Därmed föll Frankrikes.

– Vi är glada över att vi ska ha en flagga. Det blir spännande att se vilket utseende den kommer att ha, sade Hanna Sejlitz, SDR:s ordförande.

På generalförsamlingen bestämdes det att en arbetsgrupp bestående av fransmän, nepaleser och svenskar skulle bildas och ta fram ett flaggförslag till nästa generalförsamling 2019. Hanna Sejlitz sa att ett-två länder kunde få tillkomma.

ILLUSTRATION: NICLAS MARTINSSON

Nästan jämställd styrelse i WFD

● Alla nominerade styrelsekandidater blev invalda. Australiensaren Colin Allen fortsätter som ordförande (läs mer på sidan 12). Ett visst spänningsmoment bjöds åhörarna på – amerikanen Joseph Murray och engelsmannen Terry Riley slogs om vice ordförandeposten. Den förstnämnda fick flest röster. Den sistnämnda blev ledamot istället. Den nya styrelsen representerar alla bebodda världsdelar utom en: Afrika (läs mer på nästa sida). Nu är det sex män och fyra kvinnor i styrelsen.

dt. Se namnlistan på styrelsen på dovastidning.se

Deaf Pride gick inte hem

● På generalförsamlingen betades propositioner och motioner av. En av de punkter som tog längre tid var Frankrikes motion om Deaf Pride. Det franska dövförbundet föreslog att namnet skulle komplettera International Deaf Day/Week, som firas i slutet av september. I Sverige heter det Dövas dag. Fransmännen ansåg att Deaf Pride hade positiva associationer – man visade att man var stolt döv. Men motionen gick inte igenom. Till exempel menade Kanadas delegation att Pride är för homo-, bisexuella, transpersoner och queera och deras vänner.

Jenny Nilsson på WFDYS generalförsamling. FOTO: MOA GÄRDENFORS

Jenny Nilsson slutar som WFDYS ordförande

● Jenny Nilsson har lett World Federation of the Deaf Youth Section i fyra år. I somras tackade hon för sig och lämnade över ordförandeklubban till Cecilia Hanhikoski från Finland. ”När man trivs så flyger tiden. Det har det verkligen gjort med mina år som WFDYS ordförande. Det som jag kommer att bära med mig är alla de aktiva ungdomar som jag har mött under våra resor och samarbetet mellan oss styrelsemedlemmar som har varit fantastiskt. Jag är stolt över att ha utvecklat WFDYS som organisation och dess politiska arbete hos FN så mötet med FN:s generalsekretare (Ban Ki Moon) var något coolt som jag kommer att minnas”, säger Jenny Nilsson. Svensken Laith Foad blir WFDYS nya sekreterare.

Hela den gamla WFDYS-styrelsen avgick i samband med generalförsamlingen i Istanbul. Den ersattes av sju nya styrelsemedlemmar. De kommer från: Australien, Finland, Ghana, Nya Zeeland, Storbritannien, Sverige och Uruguay.

dt. Webb-tv: Laith Foad vill nå arabländerna

Det tecknade Eiffeltornet charmade delegaterna FOTO: FNSF

Hong Kong fick se sig slaget av Paris

● Hong Kong och Paris önskade arrangera WFD:s generalförsamling och kongress 2019. De visade filmer om hur de hade tänkt ordna en oförglömlig tillställning för delegaterna på generalförsamlingen. Åhörarna kunde se att anläggningarna var toppmoderna, sevärdheterna i Hong Kong respektive Paris många och kulturlivet rikt. Den franska versionen bjöd dessutom på ett animerat Eiffeltorn som sade på internationella tecken: ”Välkommen till WFD:s kongress 2019!”. Omröstningen blev oerhört jämn. Paris vann med 38 röster mot Hong Kongs 35.

dt. Webb-tv: se hur de vinnande fransmännen jublar

Rwandiern Rwaka Parfaits kandidatur drogs tillbaka. WFD:s före detta vice ordförande, Wilma Newhoudt-Druchen från Sydafrika, fick inte ställa upp i styrelsevalet. Därmed saknas en styrelsemedlem i WFD från Afrika som är en vit fläck. WFD efterlyser nu en person från kontinenten till sin styrelse.

WFD gick i april ut med vilka de nominerade styrelsekandidaterna var. De representerade alla bebodda världsdelar. Men på generalförsamlingen tog det rwandiska dövförbundet tillbaka sin kandidatur. Anledningen var att dövförbundet först trodde att de skulle få ekonomiskt stöd för Rwaka Parfaits resor till och från WFD:s styrelsemöten, vilket inte stämde.

Wilma Newhoudt-Druchen var WFD:s vice ordförande 2011-2015. Det sydafrikanska dövförbundet nominerade henne till både vice ordförande- och ledamotposterna. Men nomineringen ogiltigförklarades. Anledningen var att dövförbundet, Deaf SA, inte hade betalat medlemsavgiften till WFD i tid.

– Jag är besviken att jag inte fick ställa upp i styrelsevalet, säger Wilma Newhoudt-Druchen till DT.

Det ledde till en konflikt mellan Deaf SA och WFD. Dövförbundet menade att de hade för avsikt att betala i tid men det kreditkort som de använde hade blivit utsatt för kortbedrägerier. Banken drog in det och gjorde en undersökning.

WFD uppgav att de hade skickat två betalningspåminnelser. Enligt Deaf SA:s kanslichef Bruno Druchen hade de inte fått dem skickade till förbundets officiella mejlkonton.

Deaf SA skickade in nomineringen till WFD före deadline 23 januari 2015. När det sedan stod klart att den inte var giltig kom det som en överraskning.

I februari i år betalade de in medlemsavgiften för både 2014 och 2015. Men det var för sent, enligt WFD:s styrelse som hänvisade till stadgarna och de interna reglerna.

Deaf SA:s advokat menade att WFD:s styrelse gjorde en illvillig tolkning av stadgarna. Han ansåg att Deaf SA som alla år hade betalat men bara missat ett år ändå skulle anses ha en god ställning. Men WFD:s styrelse stod på sig.

På generalförsamlingen tog både SDR och det amerikanska dövförbundet upp att WFD borde ha en styrelsemedlem från Afrika. Majoriteten av delegaterna höll med. WFD:s styrelse ska på nästa möte i november diskutera hur de kan få in nomineringar från Afrika.

Nu har WFD två män som ordförande och vice ordförande. Vad tycker du om det?

– Det är beklagligt, säger Wilma Newhoudt-Druchen.

TEXT: NICLAS MARTINSSON ILLUSTRATION: TOMAS LAGERGREN

WFD har ingen valberedning. Istället går WFD:s styrelse igenom nomineringarna och ser om de uppfyller kriterierna. Sedan röstar generalförsamlingen på kandidaterna som kan vara fler än platserna i styrelsen.

Företag sponsrar WFD:s styrelseledamot

● Två tolkföretag, svenska Tolkforall och finska Viparo, sponsrar den nya WFD-styrelseledamoten, Florjan Rojba från Albanien. De står för hans resor och uppehälle två gånger om året då WFD har styrelsemöte i olika delar av världen. ”Vi vill visa att företag också kan sponsra enskilda styrelseledamöter”, säger Markus Aro, ägare och vd för Viparo. Han menar att företag är ett komplement till de stiftelser, nationella dövförbund och offentliga institutioner som ger medel till WFD:s styrelseledamöters resor. ”Det albanska dövförbundet är en fattig organisation. Florjan hade inte kommit in i styrelsen utan vårt stöd”, säger Jonas Brännvall, ordförande och ägare av Tolkforall. Såvitt han och Markus Aro vet är deras företag de första som direkt uppbackar en WFD-styrelseledamot. De har valt Florjan Rojba just för att de albanska och finska dövförbunden har samarbetat och han har visat sig vara en mycket driftig person. Viparo har i sin tur täta kontakter med Tolkforall. ”Jag är väldigt tacksam för stödet”, säger Florjan Rojba, som är koordinator vid det albanska dövförbundet i Tirana.

WFD:s omvalda ordförande Colin Allen: **Kongressavgiften måste bli lägre**

Grattis, Colin Allen! Du har blivit omvald som ordförande för WFD på fyra år. Hur vill du att WFD:s ordinarie medlemmar – nationella dövförbund – och WFD ska komma närmare varandra?

– Ett av sätten att komma närmare de ordinarie medlemmarna är att vi i WFD-styrelsen mer medvetet väljer var vi har våra möten. Vi ska inte bara sammanträda i Europa utan också i andra världsdelar. Nästa möte blir av i höst. Det äger rum i Belfast, Nordirland. Det ska bli intressant. Efter Nordirland har vi möte i Nya Zeeland nästa år. Målet är att också ha möten i utvecklingsländer.

Hur vill du att WFD:s kontakter med FN ska bli bättre?

– Nej, det kan inte bli bättre. FN känner till WFD redan. Ett exempel är att FN delade WFD:s Facebook-inlägg om mitt invigningstal på ICED (reds anm: Internationell kongress

om utbildning av döva) om döva barns rätt till utbildning på teckenspråk. Vi blev glatt överraskade. Det visar att FN vet att WFD finns.

OK. Du säger att WFD:s kontakter med FN redan är bra. Men hur kan de bli ännu bättre framöver?

– Nästa år ska hälften av medlemmarna i FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning sluta. I dag finns det inga döva eller teckenspråkiga i kommittén. Det viktiga är att vi uppmanar FN:s medlemmar att nominera döva till kommittén. Just nu vet jag att Ryssland har nominerat en döv. Jag hoppas att det tillkommer fyra-fem döva.

Som bekant har WFD:s ekonomi inte alltid varit den bästa. Ni har genom åren både gått back och med vinst. Ni vill satsa på att söka nya intäkter. Hur då?

– Ett exempel är den nyinrättade fonden i Liisa Kauppinens namn (WFD:s forna generalsekreterare och ordförande). Fondens intentioner är väldigt tydliga. Det är att genom att man skänker pengar till fonden så främjar man dövas utbildning i ordinarie medlemmars länder och bidrar till WFD:s arbete med att ta reda på mer om dövas utbildning på global nivå. Dövas utbildning är oerhört viktigt.

WFD:s kongresser attraherar allt färre besökare. Den här kongressen har färre besökare än den förra i Durban, Sydafrika, för fyra år sedan. Vad är din kommentar till detta?

– Som du vet är situationen här i Turkiet osäker på grund av kriget i Syrien. Jag har respekt för att många är rädda för att åka hit. Sedan är det också en kostnadsfråga. Det ekonomiska läget i världen är inte det bästa. Nationella dövorganisationer har skurit ner sina bidrag till nationella dövförbund i utvecklingsländer. Man måste titta på kostnadsfrågan till nästa kongress om fyra år. Jag hoppas att det franska dövförbundet som tar sig an nästa kongress gör något åt deltagaravgifterna så att "vanliga döva" kan komma in på kongressen. Avgifterna är alldeles för höga. De måste sänkas.

TEXT: NICLAS MARTINSSON
FOTO: MOA GÄRDENFORS

Webb-tv: Colin Allen berättar om hur det känns att bli omvald och hur mycket han har rest på fyra år.

World Federation of the Deaf (WFD) är en icke-statlig organisation som arbetar med att främja dövas rättigheter och rätten till teckenspråk världen över. WFD grundades i Rom 1951 och har sedan dess alltid haft ett nära arbete med FN för att säkra mänskliga rättigheter och främja jämställdhet. Huvudkontoret är beläget i Helsingfors i Finland och kan räkna in 133 medlemsländer. Du kan stödja WFD som privatperson med ett medlemskap på 50 euro/år. Se: www.wfdeaf.org

Tomas Hedberg och Brita Bergman prisbelönta

● Två svenskar fick WFD:s priser. Den ena var Tomas Hedberg som tog emot First Class Award. Han blev belönad för sitt internationella arbete. Han blev belönad för sitt internationella arbete, bl.a. för döva i västra och centrala Afrika. Han utsågs till hedersmedlem i WFD 2011. Han satt i WFD:s styrelse 2003-2011. "Jag blev överraskad! Jag vill tacka SDR", sade han direkt efter prisceremonin. Det var alltså SDR som nominerade honom. Den andra var Brita Bergman, professor emerita i teckenspråk vid Stockholms universitet. Hon fick Second Class Award för sitt betydelsefulla arbete med det svenska teckenspråket. Hon var med och banade vägen för riksdagens erkännande av teckenspråket 1981. Hon, också nominerad av SDR, var dock inte på plats.

FOTO: MOA GÄRDENFORS

Två svenskar föreläste i Istanbul:

Normerna syns först när man bryter mot dem

● Svenska Malin Johansson Kvitvaer föreläste om samhällets olika normer. Hon berättade bl.a. att man bemöter pojkar och flickor på olika sätt, så de lär sig att bete sig på ett visst sätt. Till exempel tröstar man en flicka som gråter men man säger "det där var väl inget" om en pojke är ledsen. Därför "får" inte killar visa känslor för det är mot normerna. Ett annat exempel är när man berättar att ens partner är av samma kön så reagerar man för det hör inte till vanligheterna. Normerna är osynliga, de syns först när man brutit mot dem, berättade hon.

SFI för döva i Malmö

● Birgitta Ozolins, lärare vid Iris Hadar i Malmö, berättade om hur Svenska för invandrare (SFI) fungerar för döva. Eftersom eleverna har helt olika bakgrunder – t.ex. förstår några inte att de är döva, andra har undkommit krig och terror – ges de individuella planer och mål. Det viktiga är enligt Birgitta Ozolins att få eleverna att berätta och diskutera, inte att hon själv pratar hela tiden. Hon gör det genom att ställa frågor som "Vad äter ni i era hemländer?". Iris Hadar i Malmö tar emot max 10 elever per år.

FOTO: NICLAS MARTINSSON

Känslofyllt möte mellan Nord- och Sydkorea

● Under kongressen i Istanbul skedde ett historiskt möte mellan Nordkorea och Sydkorea. För första gången på sextio år träffades de döva landsyskonen igen. De blev överlyckliga över mötet och kramade varandra och berättade för varandra om hur de hade det i respektive land. "Deras teckenspråk var lite annorlunda för vi hade ju varit ifrån varandra i sextio år", berättar sydkoreanen Lim Sueng Teak som var med på mötet. För sextio år sedan hade Syd- och Nordkorea samma teckenspråk men så är det inte nu längre. Nordkoreanskt teckenspråk är fortfarande detsamma medan sydkoreanskt teckenspråk låtit sig påverkas av andra teckenspråk sedan bildandet av gränsen. Journalisterna från Sydkorea fick äran att intervjua sina landsyskon och de jämförde sina teckenspråk för att se om det fortfarande var samma. Sydkoreanerna fick dock inte lov att sprida vidare filmen utan fick endast ha den i eget bruk. I bakgrunden stod många nyfikna journalister från hela världen. Dock fick journalisterna endast ta bilder. Filmning förbjöds.

FOTO: MOA GÄRDENFORS

Webb-tv: Lim Sueng Teak berättar om historiska mötet.

WFD:s priser mest till män och rika länder

● DT skrev i nummer 4 2015 om att det under perioden 1983-2011 var mest rika länder och män som fick WFD:s priser. I år var fem av åtta pristagare män. Två av pristagarna var från utvecklingsländer: Nepal och Tanzania. SDR har bett WFD att se över systemet med utmärkelser så att det blir en mer jämställd, jämlik och demokratisk prisutdelning framöver. Enligt ordförande Colin Allen är WFD villigt att göra en översyn under förutsättning att de får ett förslag av SDR på hur systemet kan göras om. SDR:s styrelse ska diskutera hur förslaget ska formuleras inför WFD:s styrelsemöte i november.

Rika länder och män när WFD medaljerar" finns att läsa på dovastidning.se

Firat Kirmizigül trivs i Turkiet.

Det finns inga döva lärare i Turkiet

Trots att året är 2015 finns inga döva lärare i Turkiet ännu. Firat Kirmizigül drömmer om att en dag stå i klassrummet och undervisa döva. Han kommer från en familj där alla är döva och är den fjärde generationen döv.

I åtta år stod Firat Kirmizigül ut med att hans hörande lärare tecknade halvbra tack vare att han kunde få teckna obehindrat hemma. Han växte upp i Malatya i sydöstra Turkiet.

– När mina klasskompisar inte förstod vad läraren sade förklarade jag mer än gärna. Jag tyckte att sådant var kul, säger Firat.

Efter åtta år i grundskolan var det dags för gymnasium. Han valde mellan att gå i en gymnasieskola för döva åtta timmar bort eller tillsammans med hörande på hemmaplan. Han kände att han ville bo kvar och hade ett visst ansvar då han var den enda mannen i familjen.

– Jag behövdes hemma.

I gymnasiet kämpade han sig igenom genom att läsa läppar och tala. Han kunde hänga med till ungefär 75 procent och fick hjälp av sina klasskamrater.

För fyra år sedan flyttade han till Istanbul.

– Det finns många jobbmöjligheter här. Sedan ville jag också engagera mig i Turkiets dövas ungdomsförbund.

Han tog med sig sin familj till Istanbul. Nu jobbar han med personalfrågor på ett hotell. Ett år fick han för sin chef göra något annorlunda. Han gick en utbildning i chokladmakeri, att ordna fester och evenemang och att servera på restaurang med mera.

– Det var otroligt kul.

Firat är sedan ett år tillbaka ordförande för det turkiska dövungdomsförbundet, en del av det turkiska dövförbundet. Han kandiderade självmant då ingen annan ville ta över ordförandeklubban. Landet är indelat i 81 regioner. Över 100 dövföreningar finns utspridda. Bara i Istanbul finns åtta-nio dövföreningar för döva i alla åldrar till vilka man kan komma för att umgås eller sporta.

– Jag spelar fotboll i Istanbulslagslag för döva.

Firat känner att nya vindar håller på att blåsa i Turkiet eftersom döva ungdomar flyttar fram sina positioner. De vill utbilda sig och göra karriär. Själv sökte han till lärarutbildningen i år. Han missade inträdesprovet med två ynka poäng. Minst 350 av 400 poäng krävdes.

– Jag ska göra ett nytt försök nästa år. Drömmen att bli lärare och få döva barn att växa står jag fast vid.

Om han kommer in på universitetet så går han ett program för dem som vill bli dövslärare. Föreläsare kan både tala och teckna. Ingen tolk behövs. Men om man som privatperson vill ha tolk i Turkiet är det oftast vänner eller släktingar som hjälper till med att tolka. Men om man som representant från dövförbundet träffar politiker kan man få professionella tolkar.

På frågan om vad Firat säger att få ett dövt barn svarar han att det inte spelar någon roll. Om barnet är dövt så accepterar han det utan vidare.

– Om jag får hörande barn så lär jag dem att bli bra CODA och låta döva komma före.

Han vill bo i Turkiet hela livet. Den goda maten, de fina badmöjligheterna och det trevliga folket är tre avgörande faktorer.

– Jag älskar kebab, säger Firat leende.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Drömmar går i kras av språkliga hinder

Turkiska Irem Karakya var 12 år när hon lärde sig teckenspråk på skolbussen på väg till skolan i Ankara, i Turkiet. Hon samåkte med andra döva elever som släpptes av vid en dövskola medan hon fick åka vidare.

25-åriga Irem från Ankara, Turkiet, gick också på en dövskola där undervisningsspråket var talat språk men alla lärare var hörande och ingen kunde teckenspråk, inte ens döva elever kunde det så de fick tala med varandra.

– När jag var 12 år gammal åkte jag skolbuss med andra döva elever från en annan dövskola som använde teckenspråk med varandra, berättar Irem.

Det var då hon lärde sig teckenspråk och tog med sig det till sin skola och lärde sina döva skolkamrater det.

– När jag lärde mig teckenspråk blev jag så lycklig, berättar hon.

När hon var femton år gammal och gick sista året i grundskolan började en teckenspråkskunnig lärare som upptäckte vilka brister de döva eleverna hade i sina ämnen. De fick mycket stöd av läraren, just tack vare att hon kunde teckenspråk.

I samma veva skulle Irem börja på gymnasiet. Även den här gången började hon på en skola utan teckenspråk. De var fem döva på ett hörande gymnasium, utan teckenspråkstolkar.

– Vi fick hjälpa varandra att förstå det som lärarna och skolkamraterna sa och mina döva klasskompisar kunde inte heller teckenspråk, säger hon.

När de började på gymnasiet fick de inte läsa engelska. Hon kämpade för att få lära sig engelska eftersom de hade läst det i grundskolan men det var förgäves. Hon ansågs vara för dum för det.

– Många döva har drömmar, att få läsa engelska, bli polis, doktor eller jurist men i Turkiet kan man inte bli det, säger Irem. För tolkfrågan i Turkiet är ett problem:

– Man får inte rätt till tolk på universitetet, de prioriterar inte sådant. Vi kan visserligen få tolk vid andra situationer som exempelvis uppkörning och läkarbesök, men på universitet får vi inga tolkar, förklarar hon.

Irem är arbetslös och bor hemma hos sina föräldrar som inte kan teckenspråk. Hon har försökt lära sina föräldrar det men de har inte velat lära sig det.

– Jag önskar att de lärt sig teckenspråk, jag har försökt lära dem men de kommer inte ihåg någonting, berättar hon sorgset.

Irem Karakya vill bli lärare.

Hon har lärt sig att kommunicera med rösten med sin familj men när det blir svårt går de över till papper och penna. När hon var yngre och inte kunde läsa eller skriva så fick de använda kroppsspråk för att familjen skulle förstå varandra.

Hon sörjer att hon fick lära sig teckenspråk sent. Hon önskar att hon hade lärt sig teckenspråk som barn och berättar vidare att hon gärna vill få egna döva barn.

– Men om jag skulle få ett hörande barn är det inga problem. Men jag vill att det ska lära sig teckenspråk och hjälpa andra döva, berättar hon.

Irem drömmer om att bli lärare så kunskaperna om döva i det turkiska samhället ökar.

– Jag vill dela med mig mina kunskaper till poliser, sjuksköterskor och läkare om döva, till exempel lära dem teckenspråk och bidra till en ökad förståelse i dövas kultur, berättar hon.

Så mycket mer än bara svart tyg

Ett uttittat gäng. Människorna dras åt deras håll. Blickarna är riktade mot kvinnorna från Saudiarabien. De står obrydda och vana och kollar i sina mobiler och pratar med varandra medan främlingar stannar bredvid dem, byter ord med varandra och smygtittar.

En västländsk kvinna med korta shorts och linne ställer sig vid en jämnåldrig kvinna klädd i svart niqab. Hon betraktar henne några sekunder.

– Var det dig jag pratade med i går? frågar hon henne.

Kvinnan tittar frågandes på henne och skakar på huvudet. Hennes ögon som framhävs av den tunna springan i niqab tittar sig omkring.

– Det måste nog ha varit någon annan, hur såg hon ut?

– Hon såg ut som du, hon hade svart niqab, svarar den västländska kvinnan.

Kvinnan i niqab ber om en mer genomgående beskrivning av den andra personen. Vilka detaljer hade hon på sin niqab? Vilka skor?

– Jag kan inte se skillnad på er, ni ser likadana ut.

De blir avbrutna av en vit amerikansk man som vill bli fotad tillsammans med henne och hennes fem vänner. Vännerna, alla klädda i niqab, ställer sig upp och låter sig bli fotade men

de håller ett säkert avstånd från den amerikanska mannen. Under tiden växer folksamlingen och många ställer sig vid dem och vill bli fotade. Den amerikanska mannen frågar om han inte kan få se deras ansikten men kvinnorna avböjer hans förfrågan.

Tidigare på morgonen träffade jag tjugosjuåriga Alhenaki Alhanouf. Hon och hennes vänner gick med att ställa upp på en intervju om livet i Saudiarabien. Den här tiden är alltså vår intervjutid, men det går inte att få dem därifrån.

– Det är bäst att vi går härifrån om vi ska kunna göra en intervju, säger Alhenaki till slut.

Nu sitter sex kvinnor i medierummet. De är mellan tjugotvå och trettio år gamla. Alhenaki Alhanouf har sina vänner med sig: systrarna Alaa och Faten Mohammed samt systrarna Reem, Afnan och Basman Ibrahim.

Alla är överens om att de inte tycker det är så farligt att alla går fram till dem och ber att bli fotade och ställa frågor.

De berättar att de vanligaste frågorna är varför de bär niqab, hur de kommunicerar med varandra när de inte kan se varandra och varför män inte får röra dem.

– Jag har inga problem med alla frågor, jag är glad att få dela med mig hur det är att leva i Saudiarabien, berättar Alaan.

Alla känner varandra från tidigare och de har gått på dövskola som ligger i Riyadh som är Saudiarabiens huvudstad. I början går pojkar och flickor tillsammans, men när de är fyra-fem år gamla delas könen upp. På deras skola användes både teckenspråk och avläsning. De får då frågan hur de kan avläsa sina lärare om de använder niqab?

– Nej, på skolan använder vi inte niqab eftersom det bara är flickor och kvinnor där, förklarar de.

Vidare får de frågan hur det fungerar att kommunicera med varandra på teckenspråk? De icke-manuella signalerna hämmas genom att munrörelserna och ögonbrynen inte syns.

– Du tecknar ju med oss precis nu och du inser nog att det fungerar problemfritt, konstaterar Basman.

– Många som aldrig tecknat med personer i niqab tror att det är svårt att förstå varandra men sen upptäcker de att det faktiskt inte är det, förklarar Alaa.

Ögonen är en viktig del av teckenspråket och jag inser att man kommer långt med endast ögonen. Jag blir positivt överraskad att kommunikationen flyter på så bra ändå. Blickarna, blickriktningar eller om man kisar eller blundar så kommer man långt med kommunikationen.

– Vi använder munrörelser och alla icke-manuella signaler även om personen vi pratar med inte ser det, berättar Reem.

Det är i hemmet, på skolan, bland kvinnor, syskon, mamma och pappa och deras män som de går utan niqab. På offentliga platser använder de det. Men när börjar de använda niqab egentligen?

– Den dagen man får sin första menstruation börjar man använda niqab, berättar Alaa. Vidare förklarar hon att det kan kännas pinsamt för den unga tjejen att börja använda det, för då förstår alla att hon fått sin första mens. Därför kan man börja använda niqab på Kvinnans dag för att göra det mindre genant.

I Saudiarabien får kvinnor inte ta körkort. De får frågan: vill ni ta körkort?

Alla skakar på huvudet förutom Basman som vill det.

– Vi behöver inte det. Vår pappa eller bror skjutsar oss. Vi har också en egen chaufför som skjutsar oss överallt. Det är skönare att bara få åka med, klargör Reem med glimten i ögat och får medhåll av de andra.

Många från västländerna ser kvinnorna från Saudiarabien som en förtryckt grupp, men ser de sig själva som förtryckta och vill flytta från landet?

– Nej, vi känner inte oss som en förtryckt grupp. Vi följer det som står i Koranen, säger de.

– Nej, vi älskar Saudiarabien, vi är uppväxta här, fastslår Afnan.

– Vi vill stanna här, vi har Saudiarabien i blodet, avslutar Reem.

TEXT OCH FOTO: MOA GÅRDENFORS

Döv receptionist. FOTO: REZIDOR HOTEL GROUP

Många döva hotellanställda i Kapstaden

● Det regionala sydafrikanska dövförbundet, Deaf SA Western Cape, var en av utställarna på WFD-kongressen. De marknadsförde ett visst hotell i Kapstaden. Eftersom regionförbundet behövde bygga ett nytt kontor beslöt de sig för att sälja 49% av sina andelar. Det slutade med att ett hotell – Park Inn by Radisson Cape Town Newlands – byggdes på tomten. Kravet från förbundet var att 30% av de anställda skulle vara döva, vilket koncernen Rezidor Hotel Group gick med på. Den lokala regeringen var också med och stötte projektet. Döva har nu alla möjliga tjänster på hotellet. Det har blivit en sådan succé att sju andra hotell i Kapstaden velat anställa döva. ”De kanske gjorde det för att de var avundsjuka eller imponerade av Park Inn”, sade Bruno Druchen leende, kanslichef för riksförbundet Deaf SA. En rolig detalj är att gästerna på Park Inn får nyckelkort med med några tecken på som tack och hej. Regionförbundet har nu sina lokaler på bottenvåningen i hotellbyggnaden.

Nordisk vikingafton – en succé

● De fem nordiska dövförbunden har som tradition att under WFD:s kongress ordna en vikingafton. I somras bjöds de utvalda gästerna som brukligt på drycker, godsaker och smårätter från respektive land. Till exempel delade det finska dövförbundet ut Finlandia-vodka och det danska dövförbundet Anthon Bergs choklad och saltlakrits. Det svenska dövförbundet, SDR, lockade med snaps i form av Skåne akvavit och hårdbröd med Kalles kaviar. Övrigt gillade de flesta kaviar enligt SDR:s ordförande Hanna Sejlitz och vice ordförande Henrik Sundqvist. Gästerna fick också lyssna på föredrag om hur döva och teckenspråkiga har det i Norden. De fick veta att alla fem ordförande är kvinnor.

T-meeting ställde ut i Istanbul

● Ett svenskt företag ställde ut på WFD:s kongress: T-meeting som är känt för sina bildtelefoner. ”Det är första gången som vi är med på en WFD-kongress”, sade Faruk Tairi som tillsammans med kollegorna Max Tairi och Eddie Evans hade ett utställningsbord. De blev positivt överraskade över att många besökare kom och ställde frågor om deras produkter. ”Det här är ett bra forum att träffa döva och ansvariga personer inom bildtelefoni och få feedback”, sade Faruk Tairi som tänkte ställa ut på nästa WFD-kongress i Paris. I dag levererar T-meeting till Sverige, Norge, Schweiz, Serbien, Slovenien, Kosovo och Indien.

Representanter från sex länder, inklusive Sverige, träffades i Istanbul. De var glada och besvikna på en och samma gång.

Biståndsprojekt förlängs inte

Myright har på senare tid skurit ner på biståndsbudgeten kraftigt. SDR och lokala dövföreningar har därför blivit tvungna att avsluta tre av sina sex biståndsprojekt i förtid. De länder som drabbas är frustrerade, berättar representanter som var på plats i Istanbul.

Myndigheten Sida beslöt för ett år sedan att Myright, en biståndsorganisation för personer med funktionsnedsättning, från och med 2015 inte längre ses som en ramorganisation. Det innebär att de inte längre får några pengar av Sida. SDR och lokala dövföreningarna har därmed tvingats avsluta tre av sina sex biståndsprojekt i förtid, två i Rwanda och ett i Sri Lanka. De tre andra, två i Nepal och ett i Bolivia, fortsätter åtminstone till 2017 då Myright har fått ett omställningsstöd. Det innebär att Myright har tid på sig att ställa om och söka andra lösningar. Nicaragua-projektet avslutades, efter 24 år, som planerat 2013.

För de nationella dövförbunden i Rwanda och Sri Lanka och för det rwandiska förbundet för döva kvinnor kom det som en chock.

– Vi är inne i en kritisk period då lagförslaget om att erkänna teckenspråket håller på att beredas för fullt och så avslutas projektet. Det är en illa vald tidpunkt, säger Mohamed Razak från Sri Lanka som är frustrerad.

– Vi har sagt upp fyra anställda. Nu får vi inga pengar och har mycket svårare att nå ut till de döva kvinnorna, säger Muhorakeye Pelagie från det rwandiska kvinnoförbundet för döva.

78 % av kvinnorna går inte eller har aldrig gått i skolan enligt henne. Särskilt döva kvinnor är en utsatt grupp. Många blir våldtagna och gravida. De känner inte heller till sina rättigheter.

SDR och Myright bestämde sig för att gemensamt ha ett projekt samtidigt som WFD:s kongress pågick. Representanter från nationella dövgorganisationer och kvinnoförbund i Bolivia, Nepal, Nicaragua, Rwanda och Sri Lanka kom till Istanbul för att träffa SDR:s styrelsemedlemmar och diskutera hur de skulle kunna fortsätta arbetena fast biståndsprojekten var avslutade.

– Vi ville avsluta projektet på ett fint sätt i Istanbul, säger Lolo Danielsson, SDR:s styrelseledamot med ansvar för biståndsfrågor.

Deltagarna fick stöd och tips av SDR och av varandra. Till exempel föreslogs det att det lankesiska dövförbundet ska söka fonder och ha en dialog med WFD:s regionala sekretariat i Asien. Och deltagarna fick också nätverka med andra på världskongressen.

TEXT & FOTO: NICLAS MARTINSSON

Vinnarna i årets sommarkryss

De tre lyckliga vinnarna som får två trisslotter var är:

Gordana Andersson, Sollentuna
Ulf Lööf, Sandviken
Marie Adrian, Växjö

”Turkosa beställningar ger bättre kvalitet”

Turkostänkande. Vad innebär det? Jonas Brännvall, entreprenör och ägare av tolkföretaget Tolkforall, förklarar att det är viktigt med turkostänkande i dövsamhället för att döva företag ska kunna växa. När man är turkosmedveten så väljer man att köpa produkter eller tjänster från företag med döva och hörselskadade anställda.

Genom turkost tänkande uppmuntrar man döva och teckenspråkiga företag att bli större. Man köper tjänster eller produkter från dem. Till exempel köper man bakverk, smycken, julklappar eller beställer tjänster från företag med döva och hörselskadade ägare eller anställda med anledningen att de ska kunna växa, bli större och synas mer.

Det finns ett annat begrepp som kallas för ”rosa pengar” som är hbt-personernas konsumentmakt. Genom att man synliggör rosa pengar så syns htb-personer mer i samhället. Denna makt är viktig för minoriteter som säkrar att de får de tjänster eller produkter som de kräver, enligt Jonas Brännvall.

Jonas Brännvall förklarar att han vill ha samma tank i dövsamhället. Turkos är dövas färg.

– Jag själv turkostänker, till exempel köpte jag flera julklappar från turkosa företag, ibland köper jag produkter från turkosa företag i andra länder, berättar han.

Han tycker att det är viktigt att döva entreprenörer stöder varandra och inte ser varandra som konkurrenter.

– Intresseorganisationerna borde också arbeta tillsammans med döva företag. Till exempel borde de köpa tjänster av företagen. Då blir vi större.

Men vem är det som är turkos? Jonas Brännvall säger att det i första hand är teckenspråkiga döva. Det är döva och hörselskadade som representerar sig själva, det kan inte hörande göra.

– Men det finns hörande som till exempel har företag som säljer hjälpmedel till döva vilket är bra. Men då ska de inte representera döva utan bara hjälpmedlet i sig.

Jonas Brännvall tänker turkost.

Han tycker också att man ska stödja hörande företag som har en eller flera döva anställda. För då ser företaget mer av döva och hörselskadade genom att andra köper tjänster av deras döva anställda.

– Då kan den döva personen i ett hörande företag få ett större nätverk och i sinom tid kanske skapa eget. Då blir vi ännu större, förklarar han.

Ska man ändå välja ett turkost företag även om det har en sämre kvalitet än ett annat icke-turkost (hörande) företag?

– Det går nästan alltid dåligt för alla företag i början, men om man köper deras tjänster får de turkosa företagen möjligheten att utvecklas och får därmed bättre kvalitet på sina produkter eller tjänster.

Han ger ett eget exempel:

– En kund sa, ”du har inte den tolk jag vill ha”, men vi behöver fler beställningar för att kunna bli större.

Jonas Brännvall säger att det är viktigt att de turkosa företagen får in flera beställningar för att kunna få ett underlag att kunna bli större och bättre. Genom turkostänkande blir företag med döva och hörselskadade ägare och anställda större. Han tror att turkostänkande bidrar till större och bättre företag.

– Om tjugo, trettio år vill jag kunna säga att det var sämre förr, avslutar han.

TEXT: MOA GÄRDENFORS
FOTO: NICLAS MARTINSSON

Förändra hjälpmedelsbranchen

Almedalsveckan var intensiv med många viktiga personer som deltog från olika politiska partier, departement, myndigheter och idéburna organisationer. Det är en lobbyists dröm att delta på den fantastiska veckan där så mycket folk samlas på en liten yta. Vårt påverkansarbete och våra möjligheter att knyta flera kontakter var ett viktigt arbete som utfördes under veckan. Vi träffade politiker och framförde de problem som döva och teckenspråkiga möter i dagens samhälle. Frågan om vår tillgång till tolk i arbetslivet är alltmer akut. Flera politiker har lyssnat till vår oro och har lovat ta med frågan vidare till riksdagsutskotten. Jag hoppas innerligt att den otillgänglighet som finns i arbetslivet ska bort inom kort. Registreringen hos Arbetsförmedlingen för att få tolk i arbetet är något som alla politiker vi träffade anser är obegripligt.

En annan viktig fråga är hur den kommersiella marknaden inom hjälpmedelsbranchen idag tyvärr fungerar på ett otillfredställande sätt. Det är tragiskt hur den ser ut nu! Det system som har byggts upp fram till idag är att försäljning av hjälpmedelsutrustning sker till kommuner, landsting, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att sedan komma till oss användare. Dessa mellanhänder har skapat problem för både tillverkare och oss som behöver utrustningen.

Om man tittar på hur stora multinationella företag expanderar sin affärsverksamhet i andra länder med en annan kultur och språk kan man se hur de eftersträvar ett harmoniskt förhållningssätt. Människor som är uppvuxna i landet anställs och bygger framgångsrikt upp verksamheten. Företagen ser vikten av att anlita folk som pratar kundernas språk och har kulturkompetens för att kunna anpassa produkterna för det landet. Landets folk erbjuds dessutom ledande positioner i företaget. Med den samlade språk- och kulturkompetensen får företagen kundernas förtroende och uppnår ett vinnande koncept. Detta harmoniska förhållningssätt mellan multinationella företag och folk som bor i länderna där produkterna säljs, önskar jag också fanns inom hjälpmedelsbranchen i Sverige. Den nuvarande situationen är inte hållbar på lång sikt. Något måste göras åt det!

Det är mellanhänder som köper in utrustningarna men tillverkare och vi användare behöver komma närmare varandra och ges bättre förutsättningar till att utveckla utrustningarna. Ett steg framåt är att anlita eller hellre anställa personer med dövkompetens i företagen. Först då kan vi uppnå bättre förutsättningar för hela branschen.

TOMAS HELLSTRÖM
FÖRBUNDSSTYRELSELEDAMOT

Slingan läggs ner

● SDR Slingan läggs ner från och med hösten 2015. SDR har tagit beslutet att inte investera i den nya teknik som behövs för att fortsätta driva SDR Slingan. Kostnaden är orimligt hög. Istället kommer SDR att fortsätta utveckla information på teckenspråk och nyhetsbrev till föreningar.

Falsa insamlingar fortsätter

● Under sommaren har flera medier rapporterat om de falska insamlingarna som fortsätter att pågå i landet, där personer påstår sig samla in pengar till förmån för döva. Flera anmälningar har skett och vi vill uppmuntra alla att fortsätta varna allmänheten. Sprid vårt flygblad genom att sätta upp dem på allmänna platser, vid butiker och stormarknader. Flygbladet finns på sdr.org.

SDR Stockholm
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
Tel. vxl: 08 442 14 61

SDR Leksand
Box 300
793 27 Leksand
Tel. vxl: 0247 140 65

sdr@sdr.org
www.sdr.org

Förbundsordförande:
Hanna Sejlitz
hanna@sdr.org
0723 211 132 (sms/3G)

Kommunikationsansvarig:
Jenny Ek
jenny.ek@sdr.org
0735 308 434 (sms)

Försäljning:
shop@sdr.org
Tel vx: 0247 140 65
Fax: 0247 105 97

Bli medlem:
medlem@sdr.org

Sveriges Dövas Pensionärsförbund:
info@sdpf.se

Västanviks Folkhögskola
Winterrommes väg 5
793 27 Leksand
Texttel: 0247 641 24
Fax: 0247 101 65
www.vastanviksfhs.se

SDR plusgiro: 90 00 24-1

WFD:s generalförsamling och världskongress

● WFD:s (World Federation of the Deaf) generalförsamling och världskongress ägde rum i Istanbul, Turkiet den 26 juli till 1 augusti. Dagen innan genomfördes dessutom en workshop med föreläsningar och grupparbeten, där många tog upp döva barns rätt till teckenspråk och utbildning samt tillgång till tolk. Under generalförsamlingen diskuterades bl.a. dövflaggan, avgiftssystemet för medlemsländerna och stadgarna. Man beslutade, efter en jämn röstning mellan Frankrike och Hongkong att välja Frankrike till värdland för världskongressen 2019. Världskongressen med temat "Stärk den mänskliga mångfalden" (Strengthening human diversity) erbjöd ett stort antal föreläsningar och seminarier. Hanna Sejlitz och Henrik Sundqvist, som representerade SDR, berättade löpande från mötena på SDR:s Facebook-sida, där ni fortfarande kan ta del av deras rapporter. Dövas Tidning fanns också på plats, läs mer på sidorna 8 till 18 och på dovastidning.se.

Almedalen

● SDR fanns i Almedalen den 28 juni till 2 juli. Hanna Sejlitz, Tomas Hellström och Jenny Nilsson träffade flera riksdagspolitiker och deltog i flera olika seminarier och workshops. Vid möten med representanter i kulturutskottet lobbade vi bland annat för att få fram en utredning om teckenspråkets status. Vi träffade också andra minoritetsgrupper, däribland samerna genom Sametingets ordförande Stefan Mikaelsson.

Samtalsstöd SPSM

● SDR har tidigare framfört krav på samtalsstöd för de som drabbats av kränkningar i specialskolan. Nu kommer Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM att erbjuda ett oberoende samtalsstöd fram till årsskiftet med eventuell förlängning. Vi har utformat stödet i samarbete med myndigheten, Förbundet Sveriges Dövblinda och Hörselskadades Riksförbund. Har du själv eller någon du känner behov att prata om upplevelser från specialskolan och få stöd? **Se annons på sidan 27.**

Pilotutbildning startar

● Projektet "Döva tolkar och översättare" klickar igång en pilotutbildning under hösten med 22 deltagare som kommer att pågå i ett år. Under utbildningen kan deltagarna välja mellan att läsa på svenska, engelska och svenskt teckenspråk. Följ projektets arbete på sdr.org.

Globalt MyRight-projekt

● SDR har genom det globala projektet möjliggjort deltagande från Nicaragua, Bolivia, Sri Lanka, Nepal och Rwanda på världskongressen i Turkiet. De fick möjligheten att delta på kongressen för att bilda nätverk, söka flera samarbetspartners och få värdefull kunskap att ta med till sina länder.

Utöver erfarenhetsutbyten diskuterade vi också hur biståndsprojekten fungerat och hur länderna ser inför framtiden.

Seminarium om arbetsmarknad

● I september arrangerar SDR ett seminarium om arbetsmarknad där riksdagsledamöterna Eva-Lena Johansson (S) och Christian Holm (M) samt representanter från Arbetsförmedlingen kommer att delta. Seminariet som är slutet kommer att fokuseras på tolk i arbetslivet, Arbetsförmedlingens bemötande och arbete för döva människor.

Beslut om bildtelefoni.net

● Post- och Telestyrelsen, PTS har meddelat att det finska företaget Evantia vann upphandlingen av Bildtelefoni.net. SDR Tecken AB som deltog i upphandlingen har överklagat beslutet till Förvaltningsrätten. Mer information kommer.

Följ vårt arbete på:

www.sdr.org

facebook.com/sverigesdovasriksforbund

twitter.com/SDRorg

Varifrån kom min dövidentitet, mitt intresse för föreningslivet och viljan att påverka?

Ända sedan jag föddes har jag haft en stark vilja och starka åsikter men jag var aldrig aktiv inom föreningslivet.

När jag blev äldre började jag aktivt framföra mina åsikter och deltog i debatter på nätet, men jag kände att det blev mycket snack och lite verkstad. Så jag började nosa lite grann på att vara aktiv inom föreningslivet genom att anordna en halloweenfest på Dövas hus i Örebro.

Det blev en succé! Både yngre och äldre uppskattade den, och framförallt möjligheten till fristad som gavs i att bara få umgås med varandra. Vad menar jag med fristad? Jag menar ett ställe där man som döv kan slappna av och slippa verkligheten med kommunikationshinder och fördomar. Stark gemenskap föder fram dövidentitet – man blir stolt över att vara döv!

Det var då glöden tändes i mig och jag förstod att man verkligen kan påverka. Jag fick frågan att sitta med i styrelsen i SDUF. Svaret var givet – självklart!

Och självklart är jag också stolt döv! Jag vill peppa alla er barn och ungdomar så att ni med maximalt självförtroende också kan säga att ni är stolta döva.

Varför är det viktigt att kunna säga att man är stolt döv?

I just det ögonblick som man säger och känner så, så innebär det per automatik att man står emot audism och säger nej mot förtrycket. Samtidigt växer ens självkänsla så att man vågar utveckla sig själv och tar emot vad livet kan erbjuda en - med mod!

Jag kan redan nu se många unga som har börjat stå på sig och vågar delta i debatter, kritisera audismen och på egna initiativ skapa sidor på nätet som berör döva och dövkultur. Härligt att se!

En annan viktig faktor till begreppet "stolt döv" är hemvägledning. Varje år besöker SDUF Almedalsveckan på Gotland och lobbar för olika frågor och i år blev vårt tema just hemvägledning. Det är otroligt viktigt med hemvägledare och vi tror att tack vare en sådan typ av vägledning som föräldrar får när de får ett dövt barn, så blir det inte lika skrämmande för föräldrarna.

Vi tror även att den typen av vägledning kommer hjälpa föräldrar att förstå vad döva barn behöver och mår bäst av. Därför har vi möten med många olika politiker som har inflytande i sjukvården för att det är just där föräldrarna ska erbjudas hemvägledare (som sedan jobbar med både läkare och föräldrar). Vägledningen kommer att bringa en ljus framtid för framtida döva barn och ungdomar med ökad förståelse att teckenspråk och dövidentitet är otroligt viktigt!

Under veckan i Almedalen sprang vi på många olika intressanta seminarier och föreläsningar och det väckte tankar hos mig. Efter veckans slut växte en längtan inom mig att få se unga döva stå och föreläsa eller hålla i debatter eller seminarier!

Vem vet, kanske kommer du stå på scenen och hålla i ett seminarium i Almedalen en vacker dag där tusentals människor kommer stå och lyssna på vad DU har att säga? Ingenting är omöjligt!

Jag vill avrunda med att avslöja en hemlighet för er läsare. Det är tack vare hemvägledaren som mina föräldrar fick träffa när jag var liten, som gjorde att jag fick en bra uppväxt och utvecklade starkt dövidentitet, som gör att jag idag står här med fötterna på jorden och kan säga att jag är stolt döv!

Den möjligheten vill jag och SDUF se till att varje barn ska få, för alla förtjänar en trygg och toppenbra uppväxt. Sist men inte minst: kunskap ger makt och mod.

Vi kanske ses under någon av SDUF:s aktiviteter eller påverkansarbete, till exempel i Almedalen nästa år?

JOHANNA MAURITZSON
LEDAMOT SDUF FÖRBUNDSSTYRELSE

Sveriges Dövas Ungdomsförbund
Rissneleden 138, 5 tr
174 57 Sundbyberg
www.sduf.se

Mejla: kansli@sduf.se
Twitter: @_sduf
Facebook: Sveriges Dövas Ungdomsförbund

Förbundsordförande:
Mia Modig
mia.modig@sduf.se
0730 636 638(sms/3G)

Nordiskt barnläger på Island

● Årets nordiska barnläger var på Island. En och en halv timme utanför huvudstaden Reykjavik hamnade vi på ett enormt camp-område som hade egna båtar, gigantiska gröna marker och också en sjö. Deltagarna kom från Finland, Danmark, Norge, Island och Sverige. Svenskarna var flest, 10 deltagare plus tre ledare. På sex dagar fick deltagarna prova på alla möjliga olika aktiviteter som till exempel rida på isländska hästar, paddla kajaker, klättra, skjuta med båge och mycket mera. Men vi fick också lära känna varandra och lära oss varandras språk, vilket var väldigt lärorikt. Lägrets arrangörer var mycket duktiga och ordnade så att vi alla fick ha det trevligt och bra. Det var bara toppen och alla barn borde faktiskt åka bort på läger! Man får mycket språk och lärdomar på köpet!

Kolla gärna bilder och uppdateringar på Facebook, både i SDUF:s evenemang "Nordiskt barnläger på Island" samt "Deaf Nordic Children Camp in Iceland"! **GRUPPLEDAREN JESSICA**

Ungdomsklubbskonferens

● Den 13-15 november är det dags för SDUF:s ungdomsklubbskonferens med temat "civil olydnad". Under konferensen tas ämnen upp som berör ungdomsklubbarna och man får chans att ge och ta emot tips från varandra som kan utveckla ens egen ungdomsklubb.

Civil olydnad är en metod för att påverka och förändra samhället – att man gör öppet motstånd (utan våld eller att bryta mot lagen) mot förtryck, orättvisor eller missförhållanden. Det kan vara till exempel att demonstrera, skriva insändare, vägra följa myndighetsbeslut, strejka och mycket annat. Vi kommer ha föreläsare som pratar om ämnet och hur SDUF:s ungdomsklubbar kan dra nytta av det.

Vi kommer att bo i West Best Arena Hotel i centrala Vänersborg och hålla till på UF Viljans fastighet Hörnet, också centralt.

Du anmäler dig hos din ungdomsklubb som skickar max två ombud. Du behöver inte vara styrelsemedlem för att få delta. Sista anmälningsdag är 5 oktober. Det är gratis för ombuden att delta och resor, aktiviteter, kost och logi ingår. Vänd dig till ungdomsklubbarna för mer information. Kolla efter program och information på vår facebookside och på hemsidan!

SDUF får mer personal

● Vi är glada att presentera vår nya ekonomiassistent, Tahir Mohammed! Han ska jobba 60% med ekonomi och administration. Vi vill också presentera Carolina Ekström som ska göra sin praktik för sin socionomutbildning hos oss! Hon ska jobba med SDUF:s projekt "Barn- och ungdomsjour på teckenspråk". Förutom Tahir och Carolina så består SDUF:s kansli av generalsekreteraren Anna Kain Wyatt och ungdomskonsultanten Sofia Nilsson.

Varmt välkomna Tahir och Carolina!

Historisk dokumentation SDUF 50 år

● SDUF bildades år 1966 – och fyller 50 år nästa år 2016! Därför ska SDUF tillsammans med Urban Mesch och Charlotte Gustavsson skapa en historisk dokumentation och överblick av SDUF:s 50-åriga historia. En jubileumsbok med material, bilder och historier om SDUF:s styrelser, läger (både i Sverige och utomlands) och andra viktiga händelser! De eftersöker material från just dig. Har du varit med i SDUF:s styrelse eller deltagit i något läger eller demonstration för längesen eller kanske nyligen? De efterfrågar allt möjligt material från mellan åren 1966 till 2016. Läs mer på sidan 27!

För dig som går på RGD/RGH

● SDUF anordnar elevrådsseminarium för alla elever på RGD/RGH i Örebro. Du är inbjuden oavsett vilket år du studerar, vilken skola du går i eller om du sitter med i ett elevråd eller inte. SDUF tror starkt på elevdemokrati och att alla elever ska veta sina rättigheter.

Datum och tid: **Onsdag 16 september kl 13-17**

Plats: **Virginska gymnasiet, samlingsalen**

Teckenspråkstolkar finns självklart på plats.

Det blir en eftermiddag där alla elever får chans att lyssna på och diskutera vad syftet med ett elevråd är och hur man kan påverka skolan med hjälp av elevråd eller elevkår. SVEA, en organisation för Sveriges elevråd, kommer också vara på plats.

Miss inte chansen att få träffa andra och lyssna på hur elevråden fungerar i de andra RGD/RGH-gymnasieskolorna!

Mobila sommarstugor

Vi hade årsmöte i Herrfallets Camping den 16 maj, ledd av den förträfflige Patrik Kristensson, där 46 röstberättigade personer deltog. En av de punkter som avverkades var nya förslag i stadgarna. Numera kan man vara stödmedlem även om man inte längre har husvagn eller husbil och/eller bara vill få information och lämna förslag. Verksamhetsberättelsen tillika ekonomiberättelsen för 2014 godkändes mot korrigeringar. Ny styrelse utsågs och ordningen ser ut som sådan; ordförande Fredrik Lindvall (Örebro), viceordförande Magnus Hägglund (Stockholm), kassör Christofer Åkerlund (Örebro), sekreterare Alexia Lefebvre (Stockholm) och ledamot Maria Svensson (Örebro).

Styrelsen informerade om 30-års jubileumet 2016. En kommitté skulle tillsättas och är i skrivande stund tillsatt med Magnus, Christofer, Johnny Slotts och Kalle Hulthen.

Kurser kommer att anordnas under året 2016. Dessutom beslutade man se till att kunna sända en representant till SDR's förbundsmöten. Det informerades också om SDH's nya hemsida. Under sommaren har midsommarfesten avverkats på Sollerö Camping (Dalarna) och kräftskivan i Melleruds Vita Sandar Camping.

SDH avser också att medverka och ställa ut med husvagn vid årets Dövas dag i Leksand. Ses vi?

Ha det fint, snart går de flesta "mobila sommarstugor" i vinteride! Men vi ses nästa år!

Alexia Lefebvre

Minns du flickan från ön Backebo?

Jag söker Åke Lind. Minns du den döva flickan från ön? Vi träffades på Backebo i Stockholm 1963. Om du känner igen detta vore det roligt om du hör av dig till den här tidningsredaktionen. Jag vill förklara varför jag troligen sårade dig, jag levde i ett tomt vakuum vid den tiden. (Förlåt.)

Ulla

Johanna Mesch och längst till höger Urban Mesch.

På DHI-konferens i Edinburgh

Deltagandet var stort vid den nionde Deaf History International-konferensen i Edinburgh 13-18 juli. Representerat fanns sexton olika länder i en av dövrörelsens anrikaste städer där världens första dövskola startades. Temat för konferensen löd "Deaf Sporting Heritage" (dövidrottens idrottsarv).

Sverige representerades av oss, Johanna och Urban Mesch, som föreläste om dövas nordiska samarbete inom idrott sedan början av 1900-talet. Föreläsningen gav gott gehör då ett sådant nordiskt verksamhetssamarbete var okänt för de flesta. Våra historiska högupplösta bilder gav en skarp tydlighet av det idoga arbete som utförts i skapandet av detta framgångsrika idrottssamarbete.

Konferensen innehöll 30 olika föreläsningar fokuserade på dövidrottsförbundens utveckling och deras påverkan för både individen och dövrörelsen i stort. Vi fick ta del av föreläsningar som behandlade dövidrottspolitik, landsspecifika sporter man tävlar i såsom cricket i Skottland och lacrosse i Australien, dövidrottens inverkan på dövidentitet, skolidrotten och föreläsningar av döva elitidrottare. Dokumentationen av idrottsminnen är högaktuell och vi fick ta del av hur arbetet med detta fortlöper.

Föreläsningarna breddade våra kunskaper och gav oss nya, det var ett mycket lyckat konferensarrangemang. I slutet av dagarna lyftes ämnet hur forskningen inom dövidrottens kulturarv ska utvecklas och spridas. Nästa arrangemang, 10th Deaf History International Conference, hålls 2018 i Sydney med temat kolonisering.

Johanna och Urban Mesch

DT rättar: Fel konfirmandsbild

I Dövas Tidning nummer 4 2015 hade vi en insändare från Anders K om 45-års och 50-års konfirmandsträff. Bilden var felaktig. Den var från 45-årskonfirmandsträffen, inte från 50-träffen. Här är den rätta bilden. Vi på DT ber om ursäkt för misstaget.

Sverige får nya sedlar och mynt

Information på teckenspråk finns på Riksbankens webbplats:
www.riksbank.se

Har du blivit kränkt i specialskolan?

Har du blivit trakasserad eller kränkt under din tid i specialskolan? Nu kan du som lämnat specialskolan få hjälp att bearbeta dina upplevelser. Dina föräldrar och de som såg vad som hände kan också få hjälp. Även du som har kränkt andra i specialskolan kan få hjälp.

Professionellt stöd

Du kan få samtalsstöd och hjälp att bearbeta kränkningarna. Du får stöd av en professionell person utanför Specialpedagogiska skolmyndigheten. Det kan till exempel vara en psykolog eller en kurator. Den personen har tystnadsplikt och ingen annan kommer att få veta vad just du berättat. Specialpedagogiska skolmyndigheten får bara veta vilka synpunkter som kommit fram som kan göra specialskolans arbete mot kränkningar bättre. Myndigheten får inte veta vem som sagt vad.

Samtalsstöd året ut

Stödet pågår fram till den sista december, om behovet är stort kommer erbjudandet förlängas.

Mer information och kontaktuppgifter

För mer information om hur stödet går till, se www.spsm.se/samtalsstod

---

Stödets har utformats av Specialpedagogiska skolmyndigheten i samarbete med Sveriges Dövas Riksförbund, Förbundet Sveriges Dövblinda och Hörselskadades Riksförbund.

Nu får du nypa mig i kinden

”Så du säger ofta nej?” frågar folk mig och himlar med ögonen.

Detta spörsmål har jag fått många gånger om mitt persontecken som är närbesläktat med tecknet för nej. Jag svarar att mitt persontecken är ett initialtecken, alltså N. Det finns några andra i

Sverige som har samma persontecken som jag. Som tur är har förväxling bara skett få gånger. Men ändå känns N föga originellt.

På sistone har jag mer och mer upplevt att mitt persontecken är tråkigt och opersonligt. Jag tänkte att jag borde ta tillbaka mitt första persontecken som var mer fyndigt än N. Hur såg det ut? Jag ska förklara. Men först ska jag berätta vad persontecken är för någonting. Gunnar Fondelius, redaktör för Tidning för dövstumma (i dag Dövas Tidning), ger en utmärkt sammanfattning för att vara från 1916:

En av märkvärdigheterna i teckenspråket äro de s.k. teckenspråksnamnen (de ha också kallats ögonnamn). Bland de egentligt dövstumma användes vid betecknandet av dövstumma personer sällan dessas för- eller tillnamn. Dessa namn måste bokstaveras med handalfabetet och det går för långsamt, och ofta ha vederbörande icke rätt reda på personens kristliga namn. Så mycket mer är teckenspråksnamnen ihågkomna. Eleverna vid våra dövstumskolor få genast vid inträdet i skolan ett teckenspråksnamn, givet efter något hos honom eller henne framträdande egenskap i utseende, klädesdräkt, sätt eller dylikt.

Nu heter det persontecken, inte teckenspråksnamn. På den tiden lärde sig döva teckenspråk först när de kom till dövskolan, där av det berömda uttrycket ”de sju vita åren” (en barndom utan något språk). I dag kan ett barn få sitt persontecken av sina föräldrar redan när hen är ett litet barn.

Mitt ursprungliga persontecken var lika med ”nypet i kinden”. Det var mina hörande föräldrar som ”döpte mig”. De tyckte att jag som liten hade fina, runda och goa kinder. Jag använde det persontecknet i förskolan för döva och hörselskadade i Uppsala. Men under uppväxten trodde några vuxna att jag hade det för att jag älskade fläsk och skinka, vilket jag inte alls gjorde. ”Nypet i kinden”, fläsk och skinka hade samma tecken. Egentligen var tecknet för skinka fel men det var vad min familj hade lärt sig av sina teckenspråkslärare.

Jag som var en bestämd unge ville sluta med ”nypet i kinden”. Troligtvis innan jag började Manillaskolan fick jag ett annat persontecken, nämligen N.

Förra året pratade vi om persontecken under en lunchpaus på jobbet. Det var fascinerande att höra hur andras

persontecken uppkom. Jag berättade då om mitt ursprungliga persontecken. Mina kollegor tyckte att jag skulle ta tillbaka det. Men jag var inte beredd på det. N var ju en del av min identitet.

Men i somras var jag på Clin o’Deil, en döv kulturfestival i Reims utanför Paris. Vi var några som satt och drack champagne (ett måste i Reims!) och pratade om persontecken. Då visade jag ”Nypet i kinden”. De tyckte också att jag skulle återta det. Sagt och bestämt. Jag tänkte också att det var ett fint sätt att återgälda till mina föräldrar, som gav mig det persontecknet.

Varsågod, nu kan ni alla nypa mig i kinden.

Inte bokstavligt talat, förstås.

NICLAS MARTINSSON

Lästips: Tomas Hedbergs forskningsrapport från 1989 om persontecken på Stockholms universitets hemsida.

dt Krönikan finns på teckenspråk på dovastidning.se

Specialpedagogiska
skolmyndigheten

Utbildningsstipendier

Stiftelsen Gävleborgs läns Dövstumfond delar hösten 2015 ut tre till fyra utbildningsstipendier om 10 000 kr – 20 000 kr till döva ungdomar och vuxna från Gävleborgs län.

Ansökan om stipendium ska ställas till stiftelsen och vara Specialpedagogiska skolmyndigheten tillhanda **senast den 15 oktober 2015.**

Vidare information kan erhållas av Eva Mattsson, tel 010-473 51 08, e-post eva.mattsson@spsm.se

Specialpedagogiska skolmyndigheten
att. Gävleborgs läns Dövstumfond
Box 121 61
102 26 STOCKHOLM

Present- & inredningsbutik

där överskottet går till ett gott ändamål

SDR Gåvan hittar du på Järnavägen 11 i Leksand.

Vi kommer att finnas med under Dövas Dag sista helgen i september!

Följ oss på
instagram
sdr_gavan

Gåvan

www.sdrgaran.se

Gilla oss på
facebook
SDR Gåvan

SDUF:s första styrelse, år 1966

Vill DU vara med och bidra till SDUF:s historiska dokumentation?

SDUF bildades 1966 och fyller hela 50 år nästa år 2016! SDUF ska därför tillsammans med Charlotte Gustavsson och Urban Mesch skapa en viktig historisk dokumentation: en jubileumsbok!

Var du medlem eller deltagare i någon av SDUF:s styrelse eller läger, kanske på 70-talet eller 90-talet, eller för 5 år sen? I så fall vill vi gärna ta del av dina bilder, filmer eller annat material!

Boken kommer vara en översikt över SDUF:s 50-åriga historia – med dokumentation om bland annat:

- *förbundsstämmor*
- *gamla styrelser*
- *svenska och utländska läger*
- *betydelsefulla möten/händelser/minnen*

Bilder, filmer eller annat material skickas gärna till Charlotte eller Urban, **senast 30 november 2015**.

Har du funderingar eller frågor? Kontakta Charlotte och/eller Urban:

E-postadress: charlotte@komout.se
urban.mesch@gmail.com

Skype: [charlotte_gustav_ubbessport](https://www.skype.com/en/people/charlotte_gustav_ubbessport/)

T-MEETING

Nyhet!

TM-Touch för iPad kan nu äntligen föreskrivas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne

Fantastisk videokommunikationslösning med unika egenskaper som inbyggd videosvarare m. m.

Specialanpassad för döva & hörselskadade, synskadade & dövblinda.

Bärbar enhet i iPad som ger dig möjligheter du inte har idag.

Kan nu sökas som hjälpmedel inom Stockholms läns landsting och Skåne.

För mer information gå in på vår hemsida: www.tmeeting.se eller kontakta oss.